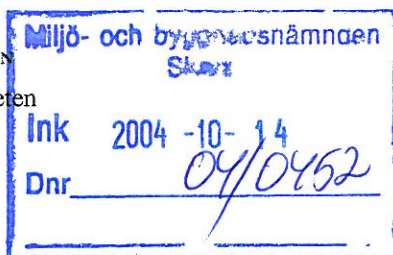

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Samhällsbyggnadsenheten
Jens Rasmussen
arkitekt
0501-60 54 12

Skara Kommun
Miljö- och byggnadskontoret
532 88 SKARA

Samråd om förslag till översiktsplan Skara Kommun

Samrådsversion daterad maj 2004

Tidigare planering

Förslaget till ny översiktsplan för kommunen kommer fullt ut att ersätta gällande plan från 1998. Översiktliga planer antagna av kommunfullmäktige för Östra delen av Skaraberg, Stationsområdet och Vallgatan mm, Sommarland och Axevall Travbana mm gäller som fördjupning av gällande översiktsplan. I beslutet om ny kommunomfattande översiktsplan skall det framgå om de angivna fördjupningarna fortsatt skall gälla eller skall ersättas av de nu redovisade fördjupningarna.

Inledning

Rubricerat förslag har inkommit till Länsstyrelsen för samråd enligt 4 kap. 3 § plan- och bygglagen (PBL). Vid samråd om översiktsplan ska Länsstyrelsen enligt 4 kap. 5 § PBL särskilt ta till vara och samordna statens intressen och därvid bl.a.

- verka för att riksintressen enligt miljöbalken tillgodoses
- verka för att mellankommunala frågor samordnas på lämpligt sätt
- ge råd om sådana miljö- och riskfaktorer som bör beaktas och
- ge råd om tillämpningen av 2 kap. PBL.

Samlad bedömning

Länsstyrelsens samlade uppfattning är att förslaget till uppdatering av översiktsplan för Skara kommun främst innehåller en ingående beskrivning av planeringsförutsättningarna för kommunen. Vidare innehåller planen kommunens vision för år 2010 med översiktliga mål och strategier för kommunens utveckling. Planförslaget har tyngdpunkt på att skapa handlingsberedskap. Planen är mindre tydlig när det gäller kommande förändringar. Konsekvensbeskrivningen är mycket översiktlig och innebär att många frågor får belysas i fördjupade översiktsplaner samt detaljplaneprogram. Planförslaget är omfångsrikt och något svåröverskådligt men kan ge tydlig vägledning för efterkommande enskilda beslut på landsbygden.

Till planen hör en mark- och vattenanvändnings karta, en karta med riksintressen m.m. samt en karta med områdesbeskrivningar m.m.. Till planen hör

vidare även en utmärkt del som kallas gemensamma planerings- och miljöförutsättningar som del av planeringsunderlaget.

RIKSINTRESSEN

Planförslaget berör ett flertal riksintressen såsom; naturvård, kulturmiljövård friluftsliv, kommunikationer och totalförsvaret. Länsstyrelsen anser att dessa i stort har beaktats på ett bra sätt. Länsstyrelsen vill göra kommunen uppmärksam på att även Natura 2000-områden är av riksintresse enligt 4 kap § 8 miljöbalken (MB). Riksintresset kulturminnesvård benämns sedan några år kulturmiljövård. Jord- och skogsbruk är av nationell betydelse men formuleras inte som riksintresseområden.

Förslag på förändringar som berör områden med riksintresse är ännu så schematiska att avvägningar först kan göras i ett mer detaljerat skede. Länsstyrelsen tar därmed inte slutlig ställning till om riksintressena kan tillgodoses. Detta gäller främst E20, väg 49 samt Varnhem och nya cykelvägar i Valle-området.

Beträffande riksintressena för kulturmiljövård anser Länsstyrelsen att kommunen bör upprätta en prioritering med arbetet att upprätta områdesbestämmelser samt införa varsamhets- och skyddsbestämmelser i befintliga detaljplaner för att långsiktigt tillgodose riksintressena.

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att en förbättrad standard och framkomlighet på E20 och väg 49 är angelägen.

I övrigt bedömer Länsstyrelsen att berörda riksintressen kan tillgodoses i nästa planeringsskede.

MELLANKOMMUNALA FRÅGOR

Länsstyrelsen anser att angelägna frågor som berör andra kommuner bör redovisas under ett eget kapitel. Länsstyrelsen bedömer att mellankommunala frågor som berörs kan ges en god samordning med andra kommuner. Målet att förstärka stråket Lidköping- Skara-Skövde bedömer Länsstyrelsen också vara angeläget i ett regionalt perspektiv. Länsstyrelsen delar Skövde kommuns synpunkter angående behovet av att beskriva Köpstadens inverkan på handeln i regionen.

MILJÖKVALITETSNORMER

Miljökvalitetsnormerna redovisas i översiktligt och mätningar visar att halterna med god marginal underskrivs. I översiktsplanen är det värdefullt att redovisa hur utvecklingen i kommunen förhåller sig till miljömålen.

HÄLSA OCH SÄKERHET

Miljö- och riskfaktorer redovisas mycket översiktligt och skall kompletteras. Dessa frågor är grundläggande för översiktsplanen och skall behandlas.

Länsstyrelsen vill hänvisa till Boverkets allmänna råd 1 995:5 "Bättre plats för arbete" samt ämnen som behandlas under rubriken miljö, hälsa och säkerhet nedan.

ALLMÄNNA INTRESSEN I ÖVRIGT

Nedan ger Länsstyrelsen sina synpunkter i den ordning frågorna behandlas i planförslaget.

1.1 Allmänt och Läsanvisning

Översiktsplanen är ambitiöst utformad med en bred presentation av olika förhållanden. Materialet är tyvärr något svåröverskådligt och därför trots läsanvisningarna svårt att orientera sig i. Det är svårt att uppfatta skillnaderna mellan överlappande områden med särskilda riktlinjer, benämnda O respektive R. Som det anges i början av GPF/GMF är syftet att ha en godhandlingsberedskap. Detta gäller även för hur planbeskrivningen är upplagd där det främst är förutsättningarna som redovisas under de olika delområdena.

De tre sammanställningskartorna har en stor skala och är därför svårtolkade. Delområdeskartorna är däremot tydliga och lättillgängliga.

Länsstyrelsen rekommenderar att planen behandlar "fortsatt arbete" med en redovisning av större program och planer som avses fördjupas. I detta samhang vill Länsstyrelsen framhålla vikten av att detta arbete ges en tydlig struktur med fördelning av arbetsuppgifter och ansvar samt med koppling till budget. Detta är också ett sätt att få alla förvaltningar att arbeta mot de i översiktsplanen uppsatta gemensamma målen.

Miljömålen och andra mål redovisas i GPF/GMF. Dessa blir dock inte intressanta förrän planförslaget ställs i relation till målen och ges en beskrivning av om och hur målen kan uppfyllas.

1.2 Aktuella frågor samt 3.2 ändrad markanvändning

Ombyggnad av E20 och väg 49

Länsstyrelsen har ingen annan uppfattning än vad som redovisas.

Beträffande väg 49 som är mest aktuell får det fortsatta arbetet med förstudien för etappen Skara-Varnhem utvisa hur de motstående riksintressena kan sammanvägas. Länsstyrelsen vill särskilt betona dessa vägars strategiska betydelse för regionen.

Beträffande väg 184 noterar Länsstyrelsen liksom Vägverket att ombyggnaden inte finns med i några långtidsplaner.

Landsbygdens vägar

Översiktsplanen bör beskriva hur en beläggning och höjd standard kan påverka de kvalitéer som redovisas i inventeringen "Kultur på väg".

Nya cykelvägar

Kommunen arbetar förtjänstfullt med att skapa bra cykelvägar och leder. Länsstyrelsen vill påpeka att cykelvägen Runt Hornborgasjön och Axvall-Skärv-Eggby berör områden med mycket höga natur- och kulturvärden som måste beaktas i den fortsatta planeringen.

Götala golfbana

Länsstyrelsen har tidigare framfört synpunkter på en sådan etablering och vill inte i detta yttrande föregripa en fortsatt hantering av ärendet. Val av plats bör dock göras utifrån en helhetssyn över möjligheterna kring Skara tätort. Inte som nu med utgångspunkt i att det specifikt är vid Götala som en golfbana skall ligga. Lokaliseringsdiskussioner mot, norr, söder, väster och öster bör kunna hanteras i den fördjupning av ÖP som planeras för Skara tätort. Kanske behöver området utvidgas med hänsyn till detta.

Vindkraft

Länsstyrelsen delar de preliminära slutsatserna och anser det värdefullt att utkastet till vindkraftspolicy kan utvecklas vidare och inarbetas i översiktsplanen.

Strandskydd

Länsstyrelsen förväntas inom kort delegera till kommunen rätt medge dispens (inte undantag) från strandskyddet om ansökan uppfyller de krav på särskilda skäl som krävs för att kunna meddela en sådan dispens.

I handlingarna har många fler områden markerats med strandskydd än vad som egentligen är skyddat. Länsstyrelsen kan hjälpa till med att stämma av dessa områden i ett senare skede.

Omvandlingen av fritidshus till åretrunthus

Länsstyrelsen delar de synpunkter som framförs och vill peka på att problemställningen inte enbart gäller för Valle-området utan är generell för hela kommunen. Visar på behovet av att behandla generella frågeställningar och inte som nu huvudsakligen beskriva villkoren inom geografiska delområden.

Tysta områden

Länsstyrelsen tycker att det är bra att frågeställningen behandlas och instämmer i bedömningen av de utpekade områdena samt anser att denna del bör ingå i översiktsplanen.

Skytteanläggning

Länsstyrelsen förutsätter att kommunen även samråder med Länsstyrelsen vid prövningen av en sådan skjutbana. Anmälningsskyldighet enligt MB gäller för skjutbana.

MÅL OCH STRATEGIER

2.1 Skara vision

Skara vision bygger på förutsättningarna som finns i kommunen och en vilja att förstärka dessa. Länsstyrelsen delar den beskrivning av kommunens roll i regionen som kommer till uttryck. Visionen är redan fyra år gammal och som tidshorisont för övergripande mål och strategier är målåret 2010 mycket nära. För att tillgodose målet om en hållbar utveckling och långsiktig god hushållning bör tidsperspektivet vara betydligt längre.

2.2 Mål och strategier

Övergripande mål

Länsstyrelsen instämmer i de punkter som anges.

Regionala frågor

Länsstyrelsen delar uppfattningen att stråket Lidköping-Skara-Skövde är viktigt och instämmer i de övriga ståndpunkterna. Länsstyrelsen anser att angelägna frågor som berör andra kommuner bör behandlas under ett eget kapitel.

Hållbar utveckling

Länsstyrelsen instämmer i de punkter som anges och vill samtidigt påtala vikten av att målen i översiktsplanen används i beskrivningen av planens innebörd och konsekvenser.

Befolkning

De angivna strategierna är relevanta och Länsstyrelsen vill påtala behovet att utifrån en detaljerad befolkningsstatistik kunna förutse olika befolkningsgruppers behov.

Bostäder-bebyggelse

I planen behandlas olika sociala aspekter. Detta kunde gärna samlas under en egen rubrik.

Beträffande delaktighet och jämlikhet för människor med funktionshinder så har Sverige i en nationell handlingsplan åtagit sig att senast 2010 ha skapat ett samhälle tillgängligt för alla personer med olika funktionshinder. Socialtjänstlagen har skärpts och anger att kommunen ska planera sina insatser för äldre och funktionshindrade, vilket bland annat ställer krav på specialbostäder respektive anpassade bostäder i det ordinarie bostadsbeståndet.

Förutom äldres och funktionshindrades behov finns det skäl att tydligare hävda ett barnperspektiv i en framtidsplan. Utifrån en i Sverige antagen barnkonvention ska all planering ha ett barnperspektiv, vilket också innefattar barns (och ungdomars) medverkan i planeringsprocesser. I en översiktsplan kan bland annat behovet av lekplatser och lämpliga träffpunkter nämnas.

Service

Länsstyrelsen instämmer i de punkter som anges.

Näringsliv

Länsstyrelsen instämmer i de punkter som anges.

Åker och skog

Länsstyrelsen instämmer i de punkter som anges och saknar dock beskrivning av hur strategierna skall genomföras och av vem.

Mark

Länsstyrelsen instämmer i de punkter som anges.

Vatten

Länsstyrelsen instämmer i de punkter som anges. En samverkansgrupp för ex.vis Dofsan är angeläget.

Naturmiljö

Länsstyrelsen instämmer i de punkter som anges. Målet med ekologiska korridorer är bra och bör utvecklas i fördjupningarna av översiktsplanen för tätorterna.

Kulturmiljö

Mål och strategier för kulturmiljön är väl formulerade. Kulturmiljövärdenas betydelse för kommunens attraktivitet och för turismen skulle kunna lyftas fram tydligare.

Den redovisade strategin att kommunen i första hand ska bidra med rådgivning och information till fastighetsägarna, så att de tar hand om sina byggnaders kulturvärden, ställer stora krav på adekvat kunskapsunderlag och aktiva informationsinsatser. För områden med stora kulturvärden vill Länsstyrelsen ifrågasätta om det är tillräckligt, då många åtgärder inte är bygglovpliktiga och då lantbrukets ekonomibygnader inte kräver bygglov. I många kommuner har man för värdefulla miljöer på landsbygden infört områdesbestämmelser som innebär förhöjd lovplikt. Syftet har framförallt varit att kunna informera om värdena och diskutera hur nytillskott och förändringar kan genomföras på bästa sätt.

Friluftsliv, fritid, turism

Länsstyrelsen instämmer i de punkter som anges.

Miljö, hälsa och säkerhet

Miljö- och riskfaktorer redovisas mycket översiktligt och avses kompletteras vilket är en viktig del av översiktsplanen.

Kommunikationer

Länsstyrelsen instämmer i de punkter som anges.

Teknisk försörjning

Länsstyrelsen instämmer i de punkter som anges.

RIKSINTRESSEN, 4.1 - 4.2

Naturvård

Naturvårdsverket beslutade februari 2000 efter en översyn om gällande riksintressen.

Områden med Natura 2000-status som godkänts av regeringen är av riksintresse enligt 4 kap. 8 § miljöbalken (MB). Dessa bör därför även redovisas som riksintresse, förslagsvis under GPF/GMF kapitel om naturvård. En beskrivning av riksintresseförhållandet bör också tilläggas där.

Kulturmiljövården

Länsstyrelsen vill göra kommunen uppmärksam på att benämningen riksintresset kulturmiljövård (ej kulturminnesvård) ändrades för flera år sedan för att markera en bredare syn på ämnet.

Riksintressena för kulturmiljövård är redovisade, men uppgifterna om vilket säkerställande som planeras varierar. Det är önskvärt att det tydligare framgår för vilka områden kommunen i första hand avser att utarbeta detaljplaner eller områdesbestämmelser.

Redovisningen av kulturhistoriskt värdefulla miljöer och byggnader bygger på den kulturhistoriska inventeringen från 1983. Det framgår inte om materialet är genomgången och reviderat. Redovisningen av miljöer står sig säkert, medan enskilda byggnader kan ha förändrats eller försvunnit. En revidering av inventeringen bör genomföras, även för att komplettera materialet med framförallt senare tiders bebyggelse och industrisamhällets kulturarv. För bebyggelsen i Skara behövs på motsvarande sätt en aktualisering av kunskapsunderlaget. För att säkerställa riksintresset och värdefulla kulturmiljöer behöver de äldre detaljplanerna i Skara centrum ses över.

Under rubriken "blivande natur- eller kulturresevat" framgår att Axvalla Hed förvaltas av Statens fastighetsverk. Så är inte fallet och området ägs fortfarande av FortV. Länsstyrelsen har för närvarande inte heller, så som antyds, för avsikt att säkerställa området som natur- eller kulturresevat då Riksantikvarieämbetet ansett att området skall säkerställas med stöd av 16 § förordningen om statliga byggnadsminnen. Länsstyrelsen vill understryka vikten av att detaljplan upprättas för Axevalla folkhögskola.

Friluftsliv

Riksintressena är redovisade med beskrivning av hot och skyddsmöjligheter. Länsstyrelsen har ingen annan uppfattning.

Jord- och skogsbruk

Jord- och skogsbruk är av nationell betydelse men formuleras inte som riksintresseområden. Länsstyrelsen delar planens redovisning i övrigt.

Kommunikationer

Länsstyrelsen delar den beskrivning som görs av riksintressena. Avvägningar mellan motstående riksintressen och övriga allmänna intressen får anstå till Vägverkets arbete med projekten.

Totalförsvaret

Riksintresset har redovisats i planen och Länsstyrelsen hänvisar i övrigt till Försvarsmaktens yttrande. Länsstyrelsen föreslår vidare att O36 utgår ur planen och att frågeställningarna hanteras på annat sätt.

ÖVRIGA SKYDDSVÄRDA OMRÅDEN 4.4

Länsstyrelsen har inget att invända mot de angivna områdena och rekommendationerna men vill göra följande tillägg.

Under våtmarker skulle stycket kunna kompletteras med en kommentar om att det råder förbud mot markavvattning. Därför krävs både dispens och tillståndsprövning innan markavvattning får genomföras.

Beträffande närrekreationsområden vill Länsstyrelsen poängtera vikten av att parker och grönområden i tätorterna är minst lika viktiga som områdena runt tätorterna. Länsstyrelsen tycker det är angeläget att frågan får en samlad behandling som enskilt grönstrukturplan alternativt arbetas in de planerade fördjupningarna av översiktsplanen.

Vidare vill Länsstyrelsen peka på andra skyddsvärda områden som kan behandlas i planen:

- Nationellt och regionalt odlingslandskap
- Kultur på väg
- Kulturhistoriskt värdefulla miljöer

DETALJPLANELAGD MARK

Detta kapitel innehåller inte några rekommendationer eller riktlinjer för behov av översyn eller behov av förändringar varför det bättre passar i delen GPF/GMF

FÖRDJUPADE ÖVERSIKTSPLANER

Länsstyrelsen tycker det är positivt att kommunen avser att arbeta med fördjupningar av översiktsplanen. Det är ett omfattande arbete och en prioritering bör därför göras, gärna som en sammanställning av kommande arbete.

Det vore önskvärt att beskrivningarna av fördjupningarna blir tydligare. Vad är den överordnade målsättningen, vilka konflikter finns? Föreslagna tätortsutbyggnadsområden enligt karta 1 bör också redovisas. En form av kortfattad program för kommande arbete.

Beträffande Ö1 bör det övervägas att utöka avgränsningen österut för att få med Götala.

Ö2 bör även den utvidgas österut så att hela heden och Axvalla Hus kommer med.

Varnhem Ö3. Länsstyrelsen är tveksam till en utbyggnad öster om Varnhem med hänsyn till fornlämningsmiljön. Det gränsbestämda fornlämningsområdet är inte korrekt återgivet.

Länsstyrelsen anser det blir otydligt med områdesrekommendationer som överlappar/ingår i andra rekommendationsområden.

NATURRESERVAT OCH NATURA 2000-OMRÅDEN

I GPF/GMF och planbeskrivningen återkommer på ett flertal ställen missuppfattningen att samtliga Natura 2000 områden ska bli naturreservat. Så är inte fallet. Länsstyrelsen utreder i varje enskilt fall om ytterligare skydd behövs. En våtmark kan ha tillräckligt skydd om den är Natura 2000 område. Ett Natura 2000 område som omfattas av skog måste dock bli naturreservat om markägaren ska få ersättning för skogen.

Bevarandeplaner kommer att upprättas för samtliga Natura 2000 områden, klara (för merparten av områdena) i augusti 2005, dessa kommer att fungera som ett vägledningsdokument för olika aktörer, t ex vägverket, kommunen m.fl. Det kan vara bra att skriva något om detta i ÖP:n.

Ett nyckelbegrepp i Natura 2000 är **gynnsam bevarandestatus**. Ambitionen är att alla naturtyper och arter ska ha gynnsam bevarandestatus, vilket innebär att de ska kunna finnas kvar långsiktigt. För **naturtyper** kan det handla om att området är tillräckligt stort, att viktiga strukturer och funktioner finns, att de arter som är typiska för området är livskraftiga. För en **art** kan det handla om att tillräckligt många individer finns inom området, att reproduktionen sker, och att artens livsmiljö är tillräckligt stor. För att långsiktigt bevara Natura 2000 nätverket ska **bevarandeplaner** tas fram för alla områden. I bevarandeplanen ska det framgå mål/syfte med området, vilka hot som finns och vilka åtgärder som kan skada området samt hur det ska skötas för att bibehålla och utveckla naturvärdena.

I och i anslutning till Natura 2000 område kan tillståndsplikt inträda, enligt 7 kap 28 a §, för verksamheter och åtgärder som på ett betydande sätt kan komma att påverka miljön i Natura 2000-området.

N1 + N4

Utvidgningar planerade, kan levereras till kommunen så fort de är färdigförhandlade. N1 kartan behöver kompletteras med namn på områdena.

N13

Den nedre dammen saknar strandskydd enligt Länsstyrelsens beslut.

N14, 15 m.fl.

Samtliga Natura 2000 är beslutade av regeringen, april-04.

Bevarandeplaner kommer att upprättas för samtliga Natura 2000 områden, klara (för merparten) augusti 2005. Dessa kommer att fungera som ett vägledningsdokument för olika aktörer, t ex vägverket, kommunen m.fl.

N16

Ökull är ett planerat naturreservat (rätt i texten).

N18

Det är inte klart att Rösjö mosse ska bli naturreservat, utredning pågår för närvarande om behov finns för reservat.

N19

Ruderna är för tillfället inte aktuellt att bilda naturreservat för.

N20

För Hökaberg planeras reservatsbildning

NATURVÅRDSOMRÅDEN

Rubrik och allt bör ändras till område med skydd för landskapsbilden eller landskapsbildsskyddade områden. Texten under rubriken "Begreppet Naturvårdsområde" är förvirrande. Inom Skara kommuns gränser finns inga naturvårdsområden skapade med 19 § NVL. Det som finns är områden med skydd för landskapsbilden instiftade med den lydelse som 19 § NVL hade fram till 1974, innan den omformulerades för att gälla naturvårdsområden. Vidare under nästa rubrik "Naturvårdsområden = Naturreservat enligt 7:4" kan påpekas att begreppet inte har försvunnit bara möjligheten att instifta nya. Däremot så är det helt riktigt att de skall betraktas som naturreservat vid tillämpningen av MB. Det samma gäller för de två landskapsbildsskyddade områden som finns inom kommunen.

No1

F d naturvårdsområden - ändras till landskapsbildsskyddade områden. Beträffande permanentning har kommunen olika uppfattning här och i kapitlet "Mål och strategier" "Bostäder & Bebyggelse". Förvirrande! Länsstyrelsen förespråkar återhållsamhet när det gäller permanentning av fritidshus i Valle. I texten bör också nämnas att byggnaders lokalisering, utformning, materialval, färg m.m. kan styras upp i beslut om tillstånd enligt beslutet om skydd för landskapsbilden.

No 2

Området ligger inte öster om Billingen som rubriken antyder. Områdets namn är "Område med skydd för landskapsbilden öster om Hornborgasjön". Även här gäller att byggnaders lokalisering, utformning, materialval, färg m.m. kan styras upp i beslut om tillstånd enligt beslutet om skydd för landskapsbilden.

OMRÅDEN MED SÄRSKILDA RIKTLINJER

Det är positivt att kommunen har för avsikt att upprätta områdesbestämmelser för att i första hand säkerställa riksintresset för kulturmiljövård.

Länsstyrelsen är däremot tveksamt till både mängden och storleken på de utpekade områdena. Med områdesbestämmelser kan man inte reglera landskapsbild och naturvårdsfrågor, man får inte heller införa nybyggnadsförbud. För tillämpningen av bestämmelserna hänvisas till Boverkets allmänna råd 1999:2.

Länsstyrelsen vill därför föreslå att antalet O-områden minskas både till antal och till storlek för att huvudsakligen omfatta bebyggelseområden och att framtagandet prioriteras. Övriga områden kan lämpligen redovisas som R-områden. I enskilda fall som Åsaliden O10 kan det övervägas att istället

utöka områdesgränsen. Det bör även övervägas om att inte låta naturreservat ingå i områdesbestämmelserna.

Beskrivningarna av områden med särskilda riktlinjer (O) innehåller där det är motiverat en redogörelse för skyddet av kyrkomiljön. Redogörelsen bör vara likalydande för de olika områdena och även innehålla uppgifter om att kyrkogården/begravningsplatsen ingår i skyddet. För Varnhem saknas beskrivning av kyrkomiljön under O25 och Ö3.

Att Länsstyrelsens tillstånd krävs för ny bebyggelse är en bra upplysning, det är dock av värde att veta utifrån vilken anledning, reservat, landskapsbildsskydd eller strandskydd. Liknande formulering behövs under flera andra kapitel.

Länsstyrelsens tillstånd krävs för nya byggnader sägs det helt korrekt under "Allmän beskrivning". Länsstyrelsens tillstånd krävs även för till- och ombyggnad av byggnad om dess yttre påverkas och för uthus oavsett storlek, friggebodar är inte undantagna

O3 Höjentorp

Byggnadsminnet Höjentorps kungsgård omfattar ett betydande markområde som inte framgår av redovisningen, t.ex. under O3. Beskrivning och vad skyddet innebär saknas också i texten till O3.

O4 Torp bör kompletteras med en beskrivning av byggnadsminnet och vad som gäller för det.

O16 Götala

Hela området bör överensstämma med utredningsområdet för ny golfbana och även ingå i Ö1. Länsstyrelsen anser att detaljplan är det lämpliga instrumentet för att styra anläggandet av en golfbana, där områdesbestämmelser blir allt för trubbigt.

Under rubriken fornlämningsområde framgår att Länsstyrelsen år 2004 har "uppvärderat" området till fornlämningsområde. Begreppet fornlämningsområde är en juridisk term som framgår av 2 kap. 2 § lagen om kulturminnen. Varje enskild fornlämning har ett fornlämningsområde och Länsstyrelsen har således inte på något sätt ändrat värderingen av fornlämningarna vid Götala. Den bedömning av fornlämningsområdets storlek som Länsstyrelsen presenterade våren 2004 är grundad på tolkningen av fornlämningsmiljön i sin helhet.

O18

Ekbacken vid Munstorp är Natura 2000-område och riksintresse enligt 4 kap 8 § MB (saknas på kartan).

O20 Axevalla hed

Som det har anförts tidigare anser Länsstyrelsen att folkhögskolan och dess kulturvärden bör regleras i en detaljplan, resterande delar omfattas av Natu-

ra 2000 och ingår i av Riksantikvarieämbetet utpekad värdefull fastighet och kommer därmed att ges ett bra skydd.

Beträffande Axevalla hus kan noteras att Länsstyrelsen under år 2003 och 2004 har bekostat ett flertal åtgärder i syfte att förbättra tillgängligheten. Ny information planeras till år 2005. För ambitioner därutöver erfordras ekonomiskt stöd från annan part.

O25 Varnhem

Avgränsningen olämplig, innehåller detaljplaner och redan skyddade områden samt mycket stora delar naturmark.

O36 Hasslösa

Området skall utgå, frågeställningarna kommer att regleras i annan ordning.

O37 Rödjorna

Länsstyrelsen instämmer i avgränsningen och lämpligheten att här införa områdesbestämmelser.

O38

Bra beskrivning av hur strandskyddet påverkar framtida användning av området. Denna bör infogas under "Beskrivning och riktlinjer" i samtliga områden som berörs av strandskydd.

OMRÅDEN MED SÄRSKILDA REKOMMENDATIONER

R1 och 2

Under rubriken "Beskrivning och riktlinjer" bör även något anges om vad som gäller inom nämnda områden eller var man finner uppgift om detta.

R19

Nytt tillstånd till fortsatt och utvidgad täkt av berg meddelades den 13 maj 2004. Eventuell plantering i området efter avslutad verksamhet regleras av skogsvårdslagen.

R23 Lillängens motorbana

Lämpligt att reglera detta med skyddsområde i områdesbestämmelser.

OBJEKT MED SÄRSKILDA REKOMMENDATIONER

Detta kapitel bör renodlas och innehålla tydliga och vägledande rekommendationer. Frågor som rör miljö- och riskfaktorer bör ges det en egen rubrik miljö, hälsa och säkerhet i översiktsplanen. Här kan kommunen redovisa behovet av skyddsavstånd och skyddsområden och beskriva hur planen bidrar till att minska riskerna i dessa frågor. Ex.vis på karta 3 redovisas skyddsområde för vindkraftverk, förutsättningarna och villkor bör beskrivas. Följande frågeställningar skulle kunna behandlas under ett sådant kapitel:

- Kommunens övergripande mål för krisledning

- Plan för kommunens krisledning beskrivs översiktligt
- Beskriva översiktligt kommunens risksituation hänvisa till kommunens risk- och sårbarhetsanalys
- Skredriskområden
- Radon
- Transport av farligt gods, primära och sekundära transportvägar. Se SRV:s Sverigeatlas
- Säkerhets och skyddsavstånd. Se Boverkets allmänna råd 1995:5 samt länsstyrelsens Riskpolicy.
- Rödfyr, se länsstyrelsen policy
- Kommunalteknisk försörjning, behov av och tillgång av reservkraft för samhällsviktiga anläggningar
- Fysiskskydd, underhåll av befintligt skyddsrumsbestand

GPF/GMF

Det är ett omfångsrikt och viktigt material som redovisas här. En del är dock inte längre aktuellt och behöver uppdaterat. Nedan följer något spridda kommentarer på förslag till ändringar:

Kap 11

11.1

En separat skraffering för riksintresse enligt 4 kap. 8 § (Natura 2000-områden) bör införas och ett tillägg i texten.

11.4

Här vore det bra att skriva in att markavvattningsförbud gäller så att det blir tydligare.

11.6

Utifrån den regionala planen har Naturvårdsverket 1996 utarbetat en nationell bevarandeplan för odlingslandskapet som pekar ut de viktigaste miljöerna.

11.7

Benämningen "gällande" naturreservat bör ändras till befintliga naturreservat.

Fågelskyddsområden är inte naturreservat, kan fortfarande bildas enligt 7 kap. 12 § MB. Detta bör ändras på flera ställen i texten.

11.8

Uttrycket "F d naturvårdsområden" är olyckligt och ger intrycket av att skyddet upphört. Det bästa är att kalla områdena för det de är d.v.s. områden med skydd för landskapsbilden. De är instiftade med en äldre formulering i Naturvårdslagens 19 §. Denna ändrades senare till att möjliggöra instiftande av naturvårdsområden. Något naturvårdsområde finns inte och har heller inte funnits i Skara kommun. Detta ord bör därför inte alls användas.

11.9

Grova ekar – ytterligare underlag finns i nya inventeringar i Höjentorp och Brunnsbo äng (kanske klart när remisstiden gått ut) om det är intresserant.

11.10

Samtliga områden är nu beslutade av regeringen, även de som föreslagits efter 1998. Uppdelningen är därför onödig. Av nr 10-17 är 10, 11, 12, 14, 15, 16 och 17 SCI områden samt nr 13 är ett SCI och SPA område.

11.14

Missuppfattning som ofta återkommer är att samtliga Natura 2000 områden ska bli naturreservat. Så är inte fallet. Länsstyrelsen utreder i varje enskilt fall om ytterligare skydd behövs. En våtmark kan ha tillräckligt skydd om den är Natura 2000 område. Ett Natura 2000 område som omfattas av skog måste dock bli naturreservat om markägaren ska få ersättning för skogen. Beträffande Rösjömosse utreder vi just nu om och i så fall hur vi ska gå vidare.

Kap 12.

Kulturmiljövårdens underlagsmaterial är utförligt redovisat under 12. 1-7. Redovisningen av kulturhistoriskt värdefulla miljöer och byggnader bygger på den kulturhistoriska inventeringen från 1983. Det framgår inte om materialet är genomgången och reviderat. Redovisningen av miljöer står sig säkert, medan enskilda byggnader kan ha förändrats eller försvunnit. En revidering av inventeringen bör genomföras, även för att komplettera materialet med framförallt senare tiders bebyggelse och industrisamhällets kulturarv. För bebyggelsen i Skara behövs på motsvarande sätt en aktualisering av kunskapsunderlaget. Länsstyrelsen har dock inget att invända emot den avgränsning som är gjord utifrån befintligt kunskapsunderlag (Skara Ö1).

Kopplingen mellan de kulturhistoriskt värdefulla miljöerna och områdena med särskilda riktlinjer skulle behöva förtydligas. Den direkta hänvisningen till de tillämpliga paragraferna i PBL för de kulturhistoriskt värdefulla miljöerna och byggnaderna underlättar förståelsen för vad värderingen innebär. Informationsinsatser kommer att behövas för att nå ut med detta till fastighetsägarna.

Beskrivningen under kyrkliga kulturminnen bör kompletteras med att skyddet även omfattar kyrkogårdar och begravningsplatser. Klassificeringen av kyrkor i riksintressen och övriga saknar motivering, då alla kyrkobyggnader uppförda före 1940 har samma skydd. Ölanda kapell är inte kyrkobyggnad enligt KML, däremot är Istrums kapell trots försäljning fortfarande skyddat enligt KML.

Avsnitt 12.6 om fornvårdsobjekt bör utgå. Länsstyrelsen kommer under år 2005 att genomföra ett programarbete i syfte att dra upp riktlinjer för Länsstyrelsens arbete med vård och skötsel av fornlämningar och fornlämnings-

miljöer i länet. Det kan inte uteslutas att flera av de listade objekten i Skara kommun kommer att utgå. Fornvårdsobjekten bör av den anledningen också tas bort från beskrivningarna av O-områden.

Begreppet fornvård implicerar att någon form av åtgärd utförs för att vårda en utpekad fornlämning. En följd av detta är att det ofta uppstår förväntningar. Med hänsyn till de ringa fornvårdsinsatser som idag utförs i Skara kommun anser Länsstyrelsen att det är olämpligt att peka ut särskilda vårdobjekt såvida kommunen inte är beredd att också svara för skötseln av dessa.

Kap 14

Kapitlet Miljö- Hälsa och Säkerhet har inte det nya krishanteringssystemet som planeringsförutsättning utan präglas av "kriget" som planeringsgrund. Lagen om "Extra ordinära händelser i fred hos kommuner" gäller från den 1 januari 2003. Denna lag utgör numera planeringsgrund för kommunerna. Lagen reglerar den verksamhet som kommunerna bedriver. Det skall finnas en plan som fastställs av fullmäktige varje ny mandatperiod som beskriver hur man skall hantera extraordinära händelser. Vidare skall varje verksamhet planera för hur man hanterar en extraordinär händelse med normal verksamhet som utgångspunkt. Planeringen skall utgå från det övergripande målet för krishantering som fullmäktige beslutar. Detta mål bör tas med i översiktsplanen. Grunden för allt planeringsarbete skall grundas på en risk- och sårbarhetsanalys som beskriver de risker som finns inom kommunens geografiska område samt vilka konsekvenser som kan bli följden av en händelse.

Samhällsviktig infrastruktur får en allt större betydelse, samtidigt som systemen blir allt mera komplexa och beroende av varandra. Med samhällsviktig infrastruktur avses grundläggande system i samhället som behövs för att samhället skall fungera. Både samhällets och enskildas beroende av den samhällsviktiga infrastrukturen ökar successivt, vilket i sig ökar sårbarheten om inte åtgärder för säkerhet och skydd vidtas i samma takt. Allt eftersom beroendet ökar minskar samtidigt samhällets tolerans för störningar. För att minska samhällets sårbarhet kan åtgärder antingen vara förebyggande, för att eliminera eller minska risken eller syfta till att bättre kunna hantera situationen om den ändå inträffar. Skydds- och säkerhetsåtgärder bör därför diskuteras redan i planerings- och projekteringskedet samt under byggnationskedet.

Den fysiska planeringen av mark och vatten styrs av en rad lagstiftningar. I den fysiska planeringen skall frågor om riskhänsyn tas upp under hela planerings- och beslutsprocessen. Att ta riskhänsyn i den fysiska planeringen handlar om att vidta åtgärder i fråga om mark- och vattenanvändning, bebyggelseutveckling och infrastruktur i syfte att minska riskerna för människor, miljö och egendom. Dessa frågor måste ges en klar och grundläggande inriktning i översiktsplanen i syfte att skapa ett robustare samhälle.

De riskscenarier som skall ligga till grund för planeringen är enligt Hot- och riskutredningen följande;

- Nedfall av radioaktiva ämnen
- Långvarigt elavbrott
- Avbrott i telekommunikationerna
- Långvarigt avbrott i dricksvattenförsörjningen
- Långvarigt avbrott i radio och tv-sändningar
- Översvämning och dammbrott
- Allvarlig smitta
- Massflykt av asylhjälsökande
- Kemikalieolyckor och utsläpp av farliga ämnen till sjöss
- IT-säkerhet
- NBC-olyckor
- IT-krigföring
- Sabotage
- Organiserad brottslighet
- Möta väpnat angrepp medbegränsade insatser av fjärrstridsmedel

14.2 Räddningstjänst

Följande skrivning föreslås:

Sedan 2001 är räddningstjänsten i Skara och Götene kommuner en gemensam organisation med en gemensam nämnd.

Räddningstjänstens personal är anställd i Skara kommun med utryckningsstyrkor stationerade i både Skara och Götene.

Kommunens och den enskildes ansvar och skyldigheter att bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö, ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredställande och likvärdigt skydd mot olyckor, regleras i Lagen om skydd mot olyckor (SFS 2003:778) som trädde i kraft 2004-01-01.

Kommunen skall ange, såväl för den förebyggande verksamheten som för räddningstjänsten, i ett handlingsprogram, målet för kommunens verksamhet samt de risker för olyckor som finns i kommunen och som kan leda till räddningsinsatser. Handlingsprogrammet antas av kommunfullmäktige för varje mandatperiod.

Kommunens uppgifter skall enligt denna lag fullgöras av en eller flera nämnder, vilket bl.a. omfattar tillsynen över efterlevnaden av lagen samt rådgivning och information som underlättar för den enskilde att fullfölja sina skyldigheter enligt denna lag.

Kap 16.2 Avlopp

Beträffande reningsverket och dess kapacitet är de angivna uppgifterna felaktiga. Reningsverket är dimensionerat för 95 000 pe medan den totala belastningen är 37 700 pe i dagsläget, varav industrin står för 19 200 pe.

Inför detta yttrande har berörda sakområden inom Länsstyrelsen beretts tillfälle att ta del av planförslaget och lämna synpunkter. Vidare har planförslaget remitterats till berörda statliga sektorsföreträdare. Vad som angivits ovan gäller som statens samlade myndighetsuppfattning vid en avvägning mellan olika framförda synpunkter.

Sten Hedelin

Jens Rasmussen

Bilagor:

Inkomna yttranden från:

P4

Skogvårdstyrelsen

Kopia till:

Banverket Västra Banregionen

P4: Pelle Holmström (Militärdistrikt syd)

Skogsvårdstyrelsen: Morgan Johansson

Vattenfall

Telia AB, Nättjänst

Lantmäterimyndigheten: Gunnar Bergström

Vägverket Region Väst: Jan-Olof Gustafsson

Västergötlands museum

Västrafik AB, Box 123, 541 23 Skövde

Hjo Kommun

Falköpings kommun

Mariestads kommun

Skara kommun

Skövde kommun

Tibro kommun

Töreboda kommun

Länsöverdirektören

Enheten för civil beredskap; Per Larsson

Enheten för naturvård och fiske; John Dagobert

Miljöskyddsenheten; Jörgen Hammarström

Kulturmiljöenheten; Lars Jacobzon, Eva Björkman

Sociala enheten; Ingemar Sunnerdahl

Samordning; Sven Andersson

Samhällsbyggnadsenheten, Sten Hedelin